

Magyarország Nagykövetsége
Berlin

***Berlini mezőgazdasági és környezetügyi szakdiplomata éves szakmai beszámolója
2012/2013.***

Magyarország Berlini Nagykövetségén 2012. szeptember 1-je óta dolgozom, mint mezőgazdasági és környezetügyi szakdiplomata.

Berlin, és a német terület azonban nem ismeretlen számomra, hiszen 2006-2007 között ösztöndíjas, nemzeti szakértőként a Német Szövetségi Élelmiszeripari, Mezőgazdasági és Fogyasztóvédelmi Minisztériumban eltöltöttem már egy évet.

A 10 hónapos külszolgálatom legfontosabb eseményei számokban:

- 1 miniszteri látogatás;
  - 2 parlamenti képviselői szintű beutazás;
  - 6 államtitkári szintű beutazás;
  - 2 helyettes államtitkári szintű beutazás;
  - 1 német államtitkár Budapestre történő utazása;
  - 3 vezetői szintű érvényben lévő meghívás;
  - 1 kormányközi vegyes bizottság ülés Németországban;
  - 1 kormányzati szintű nyilatkozat aláírása;
  - 6 nemzetközi vásáron történt szervezett megjelenés;
  - 60 nagyobb terjedelmű jelentés;
  - 17 briefingen való részvétel
-
- magyar agrárexport növekedése a német piacokra +13,7 % (2012);
  - 220 millió € értékű agrár-külkereskedelmi többlet (2012);

Számokkal nehezebben kifejezhető, de fontos és sikeres érdekérvényesítés az agrárpolitika területén bilaterális és multilaterális szinten egyaránt. Az NGO-kkal való kapcsolattartás, az állatvédelemmel kapcsolatos kérdések, a twining partnerek keresése területén is előrelépés tapasztalható.

Személyes agrárdiplomácia sikerként könyvelhető el, hogy 2013 májusában a berlini Agrárdiplomata Klub alelnökeként is tevékenykedem.

Unter den Linden 76, 10117 Berlin

Telefon: +49 (30) 20310-0 Fax: +49 (30) 2291314 E-mail: mission.ber@mfa.gov.hu

web: www.mfa.gov.hu/emb/berlin twitter: <http://twitter.com/botschaftungarn>

1. Fontosabb németországi adatok

A mező- és erdőgazdaság, valamint a halászat stratégiai fontosságú területe a német gazdaságnak. Bár csak a munkavállalók 1,6 %-át foglalkoztatja és a GDP 0,9 %-át jelenti, a gazdasági jelentősége mégis nagy, hiszen az 52,9 Mrd €-t kitevő forgalma nagyobb, mint például a textilipar (21,6 Mrd €), a papíripar (37,2 Mrd €) vagy a gyógyszeripar (36,4 Mrd €) forgalma.

Amennyiben a mezőgazdaságot kibővítve nézzük, akkor megállapítható, hogy az agrobizniszből származik minden 9. munkahely, és a GDP 14 %-a.

Az állattenyésztésben – hatékonyságban – Németország az EU egyik éllovasa. Exportorientált ágazata szarvasmarha, sertés, baromfi, tejtermékek és sajt önellátási foka 100 % felett van.

Az alábbi mezőgazdasági termékekből tipikusan alacsony az önellátási foka (2011):

tojás – 66 %
növényi olaj és zsír – 45 %
olajosmagvak 53 %
repce 70 %
zöldségfélék 37 %
gyümölcs 13 %

Az élelmiszeriparukra jellemző a minőség és piacorientáltság egyaránt. 2011-ben 163,3 Mrd € termelési értékkel rendelkezett, mely az előző évhez képest 7,6 %-os növekedést jelent.

Az élelmiszerkereskedelem 2011. évi forgalma a német élelmiszer termeléshez viszonyítva magasabb, 169 Mrd € volt. A piac olyan szinten koncentrálódott, hogy a tíz legnagyobb élelmiszer kereskedelmi lánc a piac 85 %-át uralja. Legfontosabb élelmiszer kereskedelmi láncok a következők: Edeka-csoport (24,6 Mrd € bevétel), Rewe-csoport (16,2), Schwarz-csoport (13,9), Aldi-csoport (12,1), Metro-csoport (7,0).

Fontos változás az elmúlt 4-5 évben, hogy a diszkont-áruházak térnyerése megállt, sőt, jelenleg ismét a szupermarketek súlyának növekedése figyelhető meg.

Németország a világ legfontosabb biotermék piaca, és a harmadik legnagyobb biogazdaságok által megművelt földterülettel rendelkezik. A német földpiac árainak emelkedése miatt azonban az ökológiai megtermelés megtorpanni látszik, így Németország a jövőben még erősebb importra szorul ökotermékekből.

Az ország területének 1/3-át erdő borítja, mely 3.466 millió köbméter fát jelent, mellyel Európa legnagyobb erdészeti forrásával rendelkezik. A nemzeti erdészeti politika fenntartását támogatják, egy közösségi erdészeti politika lehetőségét is elvetik.

A mezőgazdasághoz szorosan hozzákapcsolódik a bioenergia termelés, legyen szó biogázzal, energianövények termeléséről vagy akár más megújuló energiák használatáról (PV, szélenergiaparkok) – melyhez a gazdálkodók területüket adják bérbe. A mezőgazdasági eredetű megújuló energia termelése Németországban 125.000-nél is több munkahelyet teremtett.

A termelői korstruktúra Németországban is messze van az optimálistól, a nagy mértékű elöregedés a jövőben nagy kihívások elé állíthatja az országot.

2. Fontosabb agrárpolitikára és agrárgazdaságra kiható események Németországban az elmúlt egy évből (2012/2013)

Szövetségi Választás

2013. szeptemberében szövetségi választásokra kerül sor. A jelenlegi helyzet alapján a CDU/CSU várhatóan ismét megnyeri a választásokat, míg a jelenlegi kisebb koalíciós partner, az FDP a parlamentbe kerülést jelentő 5 %-os küszöbhez közeli támogatottsággal bír. Amennyiben a kisebb koalíciós partner nem kerül be a parlamentbe, akkor ismét nagykoalíciós kormányzás lehet az országban.

Ilse Aigner miniszter asszony jövőbeli szerepvállalásával kapcsolatosan még nyilvános bejelentés nem történt, azonban lehetséges, hogy Bajorországban folytatja politikai pályáját.

Magyarországra vonatkozó erős média kritikák és erős lobby tevékenység az új magyar törvényekkel kapcsolatosan

Az elmúlt évben megfigyelhető volt, hogy Magyarország a német médiába főként akkor kerülhetett be, amikor a magyarországi törvényalkotást (alaptörvény, média szabályozás, földtörvény, hulladéktörvény) az újságírók, médiaszereplők bírálták. Feltűnő volt, hogy a jó hírek viszont nem kerültek be a német médiába (pl.:kedvező GDP adat, túlzott-deficit eljárás megszüntetésével kapcsolatos ajánlás). A hulladéktörvénnyel szemben erős lobby-tevékenység volt tapasztalható.

Árvíz

Ez év tavaszán 430.000 hektár mezőgazdasági területet öntött el árvíz vagy belvíz, mely az összes mezőgazdasági terület 2,5 %-át teszi ki. A mezőgazdasági károk összege meghaladja a 320 millió eurót. Ebben a kárösszegben nincsenek benne az infrastruktúrát érintő illetve az egyéb kárösszegek. Ezek összeírása jelenleg is folyamatban van, azonban már most látszik, hogy 10 Mrd euró feletti kár jelentkezett a természeti csapás során.

Németország gyors intézkedésekben az alábbi három szövetségi szintű programot indította el:

1. Azonnali segély – a károk 50 %-a értékében. A program elsősorban a terméskiesés, a gépek, berendezések, istállókban esett károk felszámolásához szolgál segítséget. Bizottság irányába notifikált intézkedésről van szó, mely gyorsasága és egyszerűsége miatt már július 1-jével a gazdálkodókhoz érhet.
2. Infrastruktúra helyreállítási program. A program keretösszegét 8 Mrd euróban határozták meg, melynek 50 %-át központi szinten, míg 50 %-át tartományi szinten határozzák meg. Sajátossága, hogy az 1. program kiadásai ebben a programban lesznek elszámolhatóak.
3. Felépítési segély – 700 millió euró költségvetésű program, melynek összetételét 520 milliót euró szövetségi szinten, míg 180 millió eurót tartományi szinten csoportosítanak át.

Fentiekén túl Németország az EU Szolidáris Alapjából történő kifizetések lehívását is kérte. Az árvízvédelem egyik eredménye lehet továbbá a jövőben a Duna Stratégiában az árvízvédelmi intézkedések során az együttműködés javítása.

Tavaszi élelmiszerbotrányok (lőhús, biotojás, aflatoxin)

Lőhús-botrány

A lőhúsbotrány tovább széleskörűen, több áruházlánc termékét is érintette. Egy olyan általánosan elterjedt esetsorozatról volt szó, amikor az olcsóbb lőhússal pótolták a marhahúst a gyártók – megfelelő címkézés, és megfelelő élelmiszerbiztonsági ellenőrzése nélkül.

A német kormány a darált marhahús esetében felhívta az EU országainak figyelmét a DNS vizsgálat lehetőségére, mellyel a csalás viszonylag könnyen kiszűrhető. A sorra lebukott termékek (Edeka saját márkás lasagne, Real – marhahúsos tészta, nem magyar gyártók pörköltje és egyéb darálthúsból készült termékek) a legtöbb esetben 1-5%-ban tartalmaztak lőhúst.

Február 18-án a tartományi agrárminiszterek az EU Cselekvési Terv közös szövetségi szintű végrehajtását szavazták meg. A végrehajtási terv 10 pontból áll:

1. Az európai cselekvési terv minél hamarabb történő nemzeti végrehajtása (mely értelmében a március 1-jén kezdődő vizsgálatokat még a hónap végéig le kívánják zárni).
2. „Németország Plus” program – a szigorúbb vizsgálatokra
3. A német ellenőrzési rendszer felülvizsgálata
4. Az információáramlás, és az információ szolgáltatási kötelezettség felülvizsgálata
5. Forró vonal és információs weblap életre hívása
6. A fogyasztóknak szóló információk erősítése
7. Korai előrejelzési rendszer bevezetése
8. A szankciórendszer felülvizsgálata
9. A származási hely jelölése a feldolgozott élelmiszereken is (COM jelentést készít erről)
10. A termékek regionális elérhetőségének növelése (regionális beszerzések erősítése)

Biotojás botrány

Nagy mennyiségben elkövetett, folyamatos visszaélésekre derült fény a biotojás piacán. A Spiegel magazinban megjelent riport alapján gyorsan vezető hírré vált az, hogy több száz tojástermelő üzem folyamatosan megsértette az EU több előírását.

Az üzemekben jóval több tojót helyeztek el, mint amennyi megengedett, ráadásul hamis címkézéssel, tojás-megjelöléssel, alternatív tartásból származó (Bodenhaltung) illetve még inkább biotojásként került több millió tojás a piacra.

Az érintett üzemek nagy része, kb 150 üzem Alsó-Szászországi, míg kb 50 esetben Észak-Rajna-Vesztfáliában illetve Mecklenburgban működnek. A botrányra jellemző, hogy - a Spiegel magazin szerint - belga és holland érintettsége is volt az üggynek.

Ilse Aigner miniszter asszony az üggyel kapcsolatosan nyilatkozott, rámutatott, hogy a német szövetségi tartományok ellenőrzési feladatainak betartása és végrehajtása is legalább annyira fontos feladat, mint az EU-jogszabályok folyamatos szigorítása. A zöldek frakcióvezetője (Renate Künast) azonnal szigorúbb és mindenre kiterjedő vizsgálatokat követelt az ügyben, míg Alsó-Szászország agrárminisztere (Christian Meyer, Grüne) is kemény szankciókat helyezett kilátásba.

Aflatoxin botrány

Rövid időn belül a harmadik nagy agrárpiaci botrány Alsószászország tartományban robbant ki. 10.000 tonna Szerbiából származó penészgombával szennyezett, Aflatoxin B1 mérget tartalmazó takarmánykukorica került feldolgozott állapotban a piacra. Összesen 45.000 tonna takarmánykukorica érkezett Szerbiából ezzel a szállítmánnyal Németországba, melyből 10.000 tonnát a szállítóknál, 25.000 tonnát a Brémai raktárban zároltak, míg 10.000 tonna kerülhetett a piacra.

Energiapolitika

Németországban a megújuló-energia hozzájárulás (EEG-Umlage) az energiaárakban az elmúlt 7 évben a 0,88 eurocentes értékről 5,28 cent/kWh értékre növekedett, így a jelenlegi „fogyasztói” árakban a megújuló-energia hozzájárulás részaránya a 4,5 %-os kezdeti értékről 18,3%-ra emelkedett.

Az energia-fordulat Németországban nem csupán az atomenergiától való elmozdulásból áll. Bár az egyik fő eleme valóban ez, mivel úgy vélik, hogy hosszabb távon (30-40 év) sokkal drágább a technológia, mint ahogy ma gondolják. A német lakosság körében is egyre csökkent elfogadottsága, ráadásul Csernobil óta a veszélyeit is saját bőrükön érezhették a németek.

Az új német út a „növekedés ÉS környezetvédelem” vagyis a forráshatékonyságon alapuló növekedési potenciálban rejlik.

A megújuló energiára való áttérés olyan gyors tempóban zajlik, hogy jelenleg 16-20 Mrd € összegű támogatási összeg terheli a költségvetést, és az áram fogyasztóit. Egyes számítások szerint 2020-ra ez az összeg 150-170 Mrd € értékre növekedhet, ha a jelenlegi rendszer változtatás nélkül megmaradna.

Németország az eladósodottságát nem növelheti, és a rendelkezésre álló pénzügyi boríték növekedését is fékezni kell. A megújuló energiára vonatkozó szubvenciók sem élhetnek örökké, ezeknek degresszíveknek kell lenniük és a piaci bevezetést kell szolgálniuk.

Az energia ár növekedése az utóbbi három évben az alábbiak szerint alakult Németországban: Az energiaintenzív vállalatok 2,3%-kal, a háztartások 20-30%-kal, míg a nem energiaintenzív vállalatok átlagosan 25 %-kal fizetnek többet az energiáért, mint 3 éve.

A háztartások megnövekedett rezsiköltségei azonban már szociális kérdéseket is feszegetnek. Az energiaárak elszabadulása ugyanakkor a versenyképességet is rontja. A munkahelymegőrzés is központi kormányzati kérdés, és mind a megújuló energia iparban meglévő 300.000 munkahelyet, mind pedig az energiaintenzív vállalatok munkahelyeit egyaránt meg kell őriznie a német kormánynak.

A kormányzat tovább szeretné az energia-fordulat menetét biztosítani, de a költségeket jobban be kívánja határolni.

Klímapolitika

A 2012. november 26. és december 8. között tartott dohai klímacsúcs eredményeit Németországban eltérően fogadta a közvélemény és a politika. Általánosságban az azonnali intézkedések meghozatalát hiányolták a különféle médiák és szereplők.

A szakmai sajtó és a szakértők ennél sokkal árnyaltabban fogalmaztak, és a klímacsúcson elért eredményeket emelték ki, úgymint

- egy második, nyolc évre szóló kötelezettségvállalási periódus biztosítása a Kiotói Jegyzőkönyv folytatásához, az első kötelezettségvállalási időszak lejártával (2012. december 31.), hogy a tervek szerint 2015-ben induló új, jogilag kötelező globális megállapodásig még fennmaradjon egy olyan keretrendszer, amely biztosítja a már meglévő kibocsátás csökkentési célok és mechanizmusok végrehajtását.
- az új megállapodáshoz szükséges munkaterv elfogadása, melyet 2015-ig tárgyalnak, és 2020-ban kell hatályba lépnie.
- megállapodás a további klímafinanszírozásról

Az ülésen elhangzottakból elsősorban a Világbank igazgatójának Jim Youn Kim előadását idézik, mely szerint „3,5 vagy 4 Celsius fokos átlaghőmérséklet emelkedés a Földön nagyon nagy felforduláshoz vezetne, amelyet minden körülmények között el kell kerülni. Az ellenintézkedések választéka ugyanakkor az idő előrehaladtával fogy.”

A 2 Celsius fok emelkedést, mint felső határt a német fél minden körülmény esetén támogatni szeretne. Németország meggyőződése, hogy a kibocsátás csökkentés és a - már gyakorlatilag elért - 20 %-os csökkentés 30%-ra történő emelése az EU-ban napirenden marad. Értékelésük szerint a klímacsúcs döntése impulzust adott ahhoz, hogy az államok belássák, hogy több és nagyobb mértékű klímavédelmi intézkedés szükséges azért, hogy a 2 Celsius fokban meghatározott hőmérséklet-emelkedésnél ne legyen több a bolygónkon.

Altmeier miniszter úr Dohában gyakorlati példaként mutatta be a német energia-fordulatot (atomenergiából történt kiszállást a megújuló energia felé), mely az alacsony kibocsátású társadalom egyik mintája lehet. Rajta kívül Kína, Dél-Afrika és Marokkó is a saját példáit mutatta be. Németország 2013-ra egy kb. 1,8 Mrd. Euro klímavédelmi eszközt jelentett be a fejlődő országok részére, és méltatta a katari elnökség kiváló munkáját.

2013. júniusában Bonnban székelő ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény Titkársága (UNFCCC) szervezésében megtartották a Lengyelországban 2013 novemberében tartandó klímacsúcs 2 hetes előkészítő ülését.

3. Az agrár- illetve a környezetvédelmi szaktárca, agrár-szakdiplomata hálózat

Agrárminisztérium

Az agrárminisztérium (Német Szövetségi Élelmiszeripari, Mezőgazdasági és Fogyasztóvédelmi Minisztérium) dolgozóinak mindössze 25 %-a dolgozik Berlinben, míg a munkatársak 75 %-a bonni székhelyen tevékenykedik. Emiatt a kapcsolattartás speciális. A vezetés, és a berlini kollégák gyakorlatilag bármikor személyesen is elérhetőek, míg a bonni szakértőket elsősorban telefonon vagy e-mailen, szerencsés esetben a berlini hivatalos útjaik alkalmával lehet elérni. A Berlin-Bonn 600 km-es távolságának leküzdése jelentős anyagi és időbeli áldozatokkal jár.

Az elmúlt években jelentős szervezeti változások történtek a minisztériumban, mely alapján megállapítható, hogy a legnagyobb változás az Agrárpiacokkal kapcsolatos Főosztály (Abteilung 4) hatáskörének és méretének csökkenése, és ezzel ellentétben pedig a Bio-alapú gazdaság, Fenntartható agrár- és erdőgazdálkodási Főosztály (Abteilung 5) látványos megerősödése a jellemző.

Németországban kizárólag mezőgazdasággal foglalkozó szakdiplomákat az alábbi országok küldtek Berlinbe: Lengyelország, Spanyolország, Franciaország, Hollandia, Bulgária, Magyarország - hamarosan Romániából is érkezni fog agrárattasé - a többi szakdiplomata zömmel általános gazdasági vagy kereskedelemfejlesztéssel is foglalkozó szakdiplomata.

A német minisztérium 17 bilaterális agrár-attaséval rendelkezik, valamint 2 fő FAO, és 1 fő WTO szakdiplomata hálózatot tartanak fent. Ezen felül a német brüsszeli Állandó Képviseleten tevékenykednek még agrárdiplomatáik.

Környezetvédelmi Minisztérium

A környezetvédelmi minisztérium (Német Szövetségi Környezetvédelmi és Reaktorbiztonsági Minisztérium) jóval több területet koordinál, mint a magyar Vidékfejlesztési Minisztérium. A német minisztérium a klasszikus környezetvédelmen túl például a klímavédelem, az energiapolitika és energia mix, a reaktorbiztonságért is felelős.

A minisztériumban jelenleg is nagy átalakítások folynak, a végleges struktúra kialakulása most van folyamatban. Jelenleg politikailag legfontosabb feladatuk az energiaárak növekedésének és az energia-fordulatnak az összehangolása.

Németországból csak környezetvédelemmel foglalkozó szakdiplomata Washingtonban, Tokióban és Nairobiban tevékenykedik, míg Berlinbe csak az Egyesült Királyság küldött környezetvédelmi szakdiplomatát.

4. Német mezőgazdaság növekedési esélyei

Növekedési lehetőségek

Mivel a mezőgazdasági területek ára igen magas Németországban, a területi növekedés a gazdálkodók számára igen költséges. Emiatt a minőségbeli előrelépések, a hatékonyságbeli fejlesztése, illetve a diverzifikálás jelenti számukra a növekedési potenciált, jelenleg az export és a megújuló energia jelent kiemelkedő fejlődési lehetőséget számukra. Az állattartás növelése az elmúlt években a lokális zöld szervezetek tiltakozó-akciói miatt szinte ellehetetlenült, és igen időigényessé vált. A vidéki népesség gondolkodása és toleranciája is megváltozott a mezőgazdasággal kapcsolatosan, így például egy napközbeni trágyaszállítás lakott területen belül, vagy akár egy hétvégi takarmányszállítás is azonnali lakossági bejelentést, panaszáradatot jelent. Emiatt többletköltségek, és logisztikai problémákkal szembesülhetnek az állattartók.

Agrárexport program

Mivel Magyarország ugyanúgy agrárexport orientált, mint Németország, ezért a német agrárexport program részletes ismertetése minden érdekelt számára tanulságot hordozhat.

Jelenleg Németországban a mezőgazdasági bevételek 25%-a míg az élelmiszeripar 29%-a származik a termékek exportjából. Mivel a belföldi piac tulajdonképpen stagnál, ezért a német gazdálkodók további növekedését az exportpiacok bővülése tudja biztosítani. Fentiek miatt 2010-ben egy új exporttámogatási programot indított a Német Szövetségi Élelmiszeripari, Mezőgazdasági és Fogyasztóvédelmi Minisztérium (BMELV).

Ez a program a régi intézkedések megtartásán túl független, ágazat-specifikus exporttámogatásokat is megcélózta. Új elem, a piackutatási és az üzleti utak támogatása a célországokba, valamint a célországokból érkező beszerzők, újságírók és hivatalnokok útjának támogatása is.

A támogatási program általánosan minden vállalat által elérhető, azonban elsősorban a KKV-kra irányul.

A támogatási programnak négy fő célja van: 1. a vásárlóerővel rendelkező piacok elérésének megkönnyítése; 2. a versenyképesség javítása, 3. az értékesítési potenciál növelése, 4. az exportáló cégek körének bővítése.

A támogatási program intézkedései alapvetően három csoportra oszthatók.

1. belföldi intézkedések (piac és termék-tanulmányok készítése, belföldi képzés, a potenciális résztvevők azonosítása és elérése, adatbankok és internetes portál)
2. külföldi intézkedések
  - a. piacra jutás: piackutatási és üzleti utak támogatása
  - b. piacépítés: imáznövelő intézkedések és a már exportáló vállalatok piacmegtartó utazásai, vásárlói tájékoztatók, brosrák, sajtótájékoztatók elkészítésének támogatása (elektronikus médiában való megjelenése is)
3. Kísérő intézkedések (multiplikátor-utazások a külföldi érdeklődők Németországba utaztatása, külföldi beszerzők, újságírók útjainak támogatása, külföldi hivatalnokok beutazásának támogatása, külföldi képzés, szakkonferenciák támogatása, nyitott napok és gépbemutatók támogatása, az EU értékesítést támogató intézkedéseinek társfinanszírozása a 3/2008/EK rendelet alapján)

Fentiekén túl külföldi vásárokon való megjelenést kedvező áru szolgáltatási csomaggal is kiegészítik: a „Made in Germany” márka alatti megjelenés, központi logisztikai koordináció nyújtása, teljesen berendezett vásári-kiállítótér biztosítása, kiállítói könyvekben és katalógusokban történő megjelentetés, központi Lounge biztosítása a vendéglátáshoz és a cateringhez, tolmács és hostess szolgáltatás biztosítása.

A promóciós programok lebonyolításának legfontosabb szereplői

1. BMELV - a koncepció és a program fejlesztésének felelőse.
2. BLE, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Hivatal - projektgazda és egyben a kifizetések nyújtásának valamint a szerződések odaítéléséért felelős. Fentiekén túl tanácsadója és befogadója a kérelmeknek. Az intézkedések végrehajtása idején az adminisztratív projekt-támogató és dokumentáló szerv. Az eszközök felhasználásának ellenőrzését és az eredmények mérését végzi.
3. DIHK, Német Ipari és Kereskedelmi Kamara – Működése három oszlopra épül. A német nagykövetségek a külkereskedelem-politikáért felelősek. A GTaI (Német Kereskedelmi és Beruházási Kft) a külpiaci információkat gyűjti és rendelkezésre bocsátja őket a német cégeknek. Az AHK (Külkereskedelmi Kamarák) 80 országban, 120 helyen operatív módon támogatják a németországi exportáló cégeket. A DIHK felügyeli az AHK-t.

4. GEFA – Német Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Export Szövetség az ernyőszervezete a német mezőgazdasági és élelmiszeripari export-érdekképviseleteknek, és az exportstratégia koordinálója.
5. DLG – Német Mezőgazdasági Társaság a maga 23000 tagjával a legfontosabb agrár-érdekvédelmi szervezet, a gazdasági és technológiai végrehajtó, projektjeivel a haladás és fejlődés szolgálója.

Támogatások mértéke, támogatható elemek, jogosultak

A támogatás nem visszatérítendő, alapvetően részfinanszírozás, mely kiadás alapon, költség alapon történik. A támogatás mértéke 30-50 % lehet, és minimum 10.000 € értékű.

A támogatható elemek

- utazási költségek (kivéve a BMELV alkalmazottainak utazási költsége);
- állandó alkalmazottak és a projekt végrehajtására felvett alkalmazottak kiadásai;
- költségalapon a projekt által bizonyítottan felmerülő közvetlen költségek az elismert bekerülési értéken;
- nem támogathatóak azok a költségek, melyek a pályázatnál már meglévők voltak.

Jogosult a támogatásra az a nem állami szervezet, amelynek székhelye Németországban van, különösképpen az ernyőszervezetek és szakmai szövetségek. Egyéni vállalkozók nem jogosultak támogatásra, valamint olyan szervezetek sem, amelyeknek kevesebb, mint 5 alkalmazottjuk van.

5. Agrár-külkereskedelem volumene, mérlege

5.1. Németország külkereskedelmi adatai

A német agrárexport 2013. I. negyedévében tovább emelkedett. Az export értéke 8,1 %-kal 15,4 Mrd euro értékre nőtt. A német export túlnyomó része (11,7 Mrd. euro) az EU-tagállamokba irányul, mely 9 %-os növekedésnek felel meg.

Az EU-n kívüli államokba irányuló német export 5,3 %-kal 3,8 Mrd. euróra nőtt. Visszaesés itt két ország irányába, Oroszország felé (419 millió euro, -7,4 %) és az USA-val (396 millió euró -0,9%) történt. Az EU-n kívüli legfontosabb piac Svájc, Oroszország, USA. 100 millió euro feletti exportot bonyolított Németország Szaúd-

Arábiával (262 millió euro), Kínával (197), Norvégiával (139), Iránnal (112), Törökországgal (112), Ukrajnával (109) és Japánnal (109).

Az agrárimport 2013. I. negyedévében 16,8 Mrd euro volt, mely az előző évhez képest enyhe emelkedést (+0,2%) jelent.

5.2. Magyarország és Németország közötti agrár-külkereskedelmi adatok

2012. évi agrár-külkereskedelmi adatok alapján Magyarország, rekordmértékű, 218 millió €-t kitevő külkereskedelmi többlettel zárt Németországban.

2012. évi agrár-külkereskedelmi adatok a magyar-német relációra vonatkozóan

Export	+13,7 %	1.120.783 ezer €
Import	-1,5 %	902 989 ezer €

A 2012-es exportbővülés szerkezete

2012-ben 13,7%-kal 1,12 milliárd euróra nőtt a Németországba irányuló magyar export. Ennek a háttérében elsősorban az italok, szesz, ecet (nagyreszt ásványvíz és szesz) 54,8%-os, az élelmiszeripari melléktermékek, elkészített állati takarmányok (feldolgozott takarmányok és olajpogácsa) 53,2%-os, a feldolgozott zöldség-gyümölcs készítmények 16,8%-os, és az a gabonafélék (elsősorban kukorica és búza) 14,6%-os növekedése áll. A négy árucsoport adta a 2012-es 135,2 millió eurós növekedés 74,2%-át, valamint a 13,7%-os növekedéshez 12,4 százalékponttal járult hozzá.

2013 I. negyedévében a tavalyi kiváló külkereskedelmi adatokhoz képest is javult a mezőgazdasági külkereskedelmünk teljesítménye a német relációban.

2012. és 2013. I. negyedéves adatok összehasonlítása

Agrár export Németországba + 0,5 % növekedés

2012. I-III. hónapokban 242 630 ezer €

2013. I-III. hónapokban 243 867 ezer €

Agrár import Németországból -1,1 % csökkenés

2012. I-III. hónapokban 225 966 ezer €

2013. I-III. hónapokban 223 558 ezer €

Agrár termékek külkereskedelmi többlete: 2012. I-III. hónapokban: 16,6 millió €

Agrár termékek külkereskedelmi többlete: 2013. I-III. hónapokban: 20,3 millió €

A magyar-német külkereskedelem értékének változása
(változás az előző évhez viszonyítva, %)

	Export	Import
2002	10,2	19,1
2003	-8,1	41,8
2004	9,8	61,7
2005	-8,5	46,4
2006	7,5	9,9
2007	25,4	19,2
2008	26,1	14,5
2009	-6,9	-8,7
2010	-3,9	4,4
2011	27,5	16,5
2012	13,7	-1,5

A külkereskedelmi adatok forrása: AKI, BMELV

Magyarország legfontosabb agrárexport célországai

- legfontosabb partner: Németország;
- az első 8 export célország EU tagállam;
- Németországba majdnem három és félszer annyi a mezőgazdasági exportunk mint Oroszországba.

	Agrárexport célországok	Forgalom (2013. I. negyedév, ezer €)	Forgalom (2012 egész év, ezer €)
1.	Németország	243 867	1 120 783
2.	Románia	195 214	960 962
3.	Szlovákia	166 766	823 911
4.	Ausztria	164 793	753 281
5.	Olaszország	156 595	674 906
6.	Hollandia	145 578	602 155
7.	Lengyelország	88 930	363 387
8.	Csehország	75 862	301 384
9.	Oroszország	74 758	214 365
10.	Ukrajna	66 351	159 411

(Forrás: Agrárgazdasági Kutató Intézet)

6. Kapcsolatok ápolása, építése

Agrárium

Az elmúlt 10 hónapban átmeneti nyugodtabb periódus után élénkebbé vált a magyar vezetők kiutazása Németországba. Ennek egyik fő oka a Közös Agrárpolitika Reformjáról szóló tárgyalás élesedése, és a német és magyar közös érdekek keresése, és az érdekek érvényesítése volt. A másik ok pedig a fontosabb német vásárokon történő megjelenés volt.

A vezetői kiutazások meghozták gyümölcsüket, ugyanis a két ország számos kérdésben tudta egymás álláspontját támogatni. A KAP Reform politikai megállapodása több olyan elemet is tartalmaz, melyet Németország támogatása nélkül Magyarország nem tudott volna elérni.

Kiemelkedő esemény volt az Erfurtban megrendezett Magyar-Tübingiai Kormányközi Vegyes Bizottság (VB) 20 éves jubileumi ülése, melyet 2013. május 29-31. között tartottak.

A Nemzetközi Zöld Hét margóján megrendezett Globális Élelmezési és Agrár Fórum (GFFA)-on részt vett Magyarország is. A fórumon Magyarország is aláírta a Duna-Szója Nyilatkozatot, mely gyakorlatilag egy együttműködés kezdeményezése a GMO-mentes szója termesztéséért a Duna térségében.

A nemzetközi szervezetekbe történő jelölések területén sikerült eredményes lobbymunkát folytatni.

A Vidékfejlesztési Minisztériumban a korstruktúrából adódó generációváltás során számos régi kapcsolatot sikerült újjáépíteni, illetve a fiatal kollégák számára pedig újakat kiépíteni.

Nagyon jó kapcsolatokat sikerült kiépíteni a Bundestag Mezőgazdasági Bizottságával, és a mezőgazdasággal foglalkozó parlamenti képviselőkkel, és a legfontosabb német NGO-k (Paraszt szövetség, Raiffeisen Szövetség, DLG) vezetőivel.

Személyes agrárdiplomácia sikerként könyvelhető el, hogy 2013 májusában a berlini Agrárdiplomata Klub alelnökévé választottak.

Környezetvédelem

Az elmúlt 10 hónapban 3 államtitkári szintű látogatásra került sor a környezetvédelem területén. Államtitkári szintű találkozók, a környezetvédelmi hatóság elnökével történő találkozók, és német, környezetvédelemmel foglalkozó cégekkel szerveztem találkozókat.

A tavalyi év végén az IRRC (International Recycle and Recovery Conference) konferenciáján Illés Zoltán államtitkár úr tartott nagy sikerű előadást a plenáris szekcióban.

Több tárgyalásra került sor a magyar hulladéktörvény életbelépésével kapcsolatban.

A német környezetvédelmi minisztériumtól tájékoztatást kaptam arról a környezetvédelmi tanácsadási eszközről, amely alapján rövid távú 1-2-3-6 hónapos szakértő csere, workshopok szervezése, stratégiák kialakítása finanszírozható német forrásból. (<http://www.umweltbundesamt.de/ius-e/beratungshilfe/index.htm>)

A német fél a Zöld Klíma Alap bonni elhelyezése céljából átfogó lobby munkát végzett. Volt olyan rendezvény, ahol egyszerre három miniszter kérte az országok

támogatását. A német pályázat bár professzionálisan kidolgozott volt, mégsem tudott nyerni, így az alap a dél-koreai Songdo városába települt.

Kisméretű szennyvíztisztító berendezésekről kapott a magyar delegáció tájékoztatást Lipcse mellett, melyről hosszabb jelentés is készült

A hazaküldött fontosabb szakmai jelentések közül az alábbiakat emelném ki:

- termőföld öröklés Németországban
- sertés piaci információs rendszer működése Németországban
- hígtrágya kijuttatásának gyakorlata Németországban
- szennyvíztisztító kisberendezések üzemeltetéseivel kapcsolatos tapasztalatok (1-20 háztartás méretig)
- ökológiai termelés Németországban
- ökológiai termékek címkézése

7. Vásárokon történő megjelenés

A német mezőgazdasági és élelmiszeripari vásárok tulajdonképpen a szakma olyan világtalálkozóit, melyek a legfontosabb agrár-élelmiszeripari piacunkon rendeznek meg. Teljesen természetes dolog itt az, ha egy Berlini vásáron egy arab országgal, vagy egy távol-keleti országgal kötnek a kiállítók üzletet a német piac mellett vagy helyett.

- Magyarország 41. alkalommal vett részt Európa legnagyobb élelmiszeripari vásárán, a Berlini Nemzetközi Zöld Héten (Internationale Grüne Woche). A vásárra 5 kontinens 67 országából érkeztek kiállítók, és 400.000 látogató tekintette meg a kiállítást. A kiállításon való részvétel nem csak gazdaságilag fontos, hanem **politikai, diplomáciai súlya is van** a részvételnek a német félnél. A magyar standot több államtitkár, parlamenti képviselő, valamint az agrárdiplomata klub szinte valamennyi diplomatája is meglátogatta.
- Dortmund, Jagd und Hund (Vadászat és Kutya) vásár. A 32. alkalommal megrendezett dortmundi „Vadászat és Kutya” kiállításra 2013 január 29 és február 3. között. idén második alkalommal szerepelt Magyarország, mint díszvendég. A vásár rekord területen, mintegy 48.000 m²-en, 37 ország mintegy 700 kiállítójával zajlott le. Magyarország 130 m²-en közös standon a 15 állami erdőgazdaság részvételével állított ki, valamint az MFB, mint tulajdonos is megjelent a vásáron. A magyar standtól elkülönülve szinte minden csarnokban lehetett magyar vadászati kellékekkel kereskedő cégekkel is találkozni. A kiállításon való emelt szintű megjelenés várhatóan nagy gazdasági hasznot fog hozni, hiszen a kiállításon megjelent látogatók vásárlóereje igen nagy, és a német vadászok kb 40 %-át adják a magyar vadásztársaságok

bevételeinek. A német vadászok vásárlóerejét támasztja alá az, hogy a tavalyi évben a látogatók fejenként átlagosan 500 eurót, azaz kb 140.000 Ft-ot költöttek el a rendezvényen.

- A zöldség-gyümölcs tekintetében Németország önellátottsági foka nagyon alacsony. Emiatt, a magyar áruk jó híre és jó minősége miatt is fontos a berlini **Fruit Logistica** kiállításon történt részvétel. Idén 84 országból 2543 kiállító kínálta itt termékeit. Magyarországról 13 kiállító érkezett, és egy közös 180 m²-es standon állított ki, az AMC szervezésében.
- A Düsseldorfban megrendezett **Prowein** kiállításra minden eddiginél nagyobb érdeklődés volt megfigyelhető. Mintegy 50 országból 4000 kiállító és 40000 szakmai érdeklődő tette tiszteletét a vásáron.
- A nürnbergi **Biofach** rendezvényen idén Románia volt a díszvendég. A vásáron történő kiállítás a világ legnagyobb bio-piacán alapvető fontosságú. Idén egy hatalmas magyar borász siker is született itt: A Mundus Vini bor világversenyen az 5000 nevezett tétel közül 7 bor nyerte el a nagy aranyérem minősítést, melyből egyik a Gajdos Pincészet 2009-es Cabernet Franc Selection biobora volt. A sikert értékesebbé teszi, hogy a magyar bioborászat első nagy aranyérme egy olyan nemzetközileg is elismert versenyen született, ahol a bioborok és konvencionális borok értékelése azonos feltételek között történik.
- A nagykövetség 2012-ben is megrendezte a II. Magyar Szüret gasztronómiai rendezvény-sorozatot, mely a Villányi és Somlói borvidék kiváló borait, valamint a mangalica húst helyezte középpontba. A szakmai közönségnek történő borkóstolón, és egy 400 fős fogadáson kívül, exkluzív környezetben a Herendi Manufaktúra együttműködésével egy díszvacsorát a „Hotel Adlon”-ban, míg egy díszvacsorát a Nagykövetség épületében rendeztünk meg. A rendezvénysorozat sikerén felbuzdulva tradícióvá kívánja fejleszteni ezen rendezvényt a nagykövetség.
- A tradicionális Agrárdiplomata Karácsonyt 2012-ben az Orosz Nagykövetségen rendezték meg. A rendezvényen Villányi borok és magyar pálinka népszerűsítésére került sor. A magyar asztalt folyamatosan látogatták a prominens vendégek, államtitkárok, NGO-k vezetői, parlamenti képviselők és nagykövetek.

Béki Nándor
n.köv. titkár